

УДК 378. 147. 002. 2

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА

Василь Чубар

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

Анотація: Стаття присвячена аналізу соціально-економічних взаємовідносин у державі та їхнього впливу на реалізацію профільного навчання технологій виробництва учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів. При дослідженні використано взаємно доповнюванні методи: вивчення, аналіз і систематизація психолого-педагогічної, методичної і соціально-економічної літератури, а також системний і проблемно-пошуковий методи для формулювання висновків та перспектив подальших наукових розвідок. Автор проаналізував вплив соціально-економічних взаємовідносин на реалізацію профільного навчання старшокласників технологій виробництва у загальноосвітніх навчальних закладах. На основі нього виділено декілька аспектів соціально-економічних взаємовідносин й запропоновано шляхи удосконалення організації навчального процесу та його навчально-методичного забезпечення, формування професійних намірів та мотивації старшокласників до вивчення технологій виробництва, а також рекомендації з формування в них соціально-економічних та технологічних компетенцій в умовах загальноосвітніх навчальних закладів.

Ключові слова: соціально-економічні аспекти, реалізація профільного навчання старшокласників, технології виробництва.

Василий Чубарь

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОФИЛЬНОГО
ОБУЧЕНИЯ СТАРШЕКЛАССНИКОВ ТЕХНОЛОГИЙ ПРОИЗВОДСТВА

Аннотация: Статья посвящена анализу социально-экономических аспектов реализации профильного обучения технологий производства учащихся старших классов общеобразовательных учебных заведений. В исследовании проанализировано изменения социально-экономических взаимоотношений в государстве и их влияние на профильное обучение старшеклассников технологий производства. Автор определил ряд аспектов реализации профильного обучения с учетом изменения социально-экономических взаимоотношений и предложил пути повышения эффективности учебного процесса.

Ключевые слова: социально-экономические аспекты, реализация профильного обучения старшеклассников, технологии производства.

Vasily Chubar

SOCIAL AND EKONOMICHESKY ASPECTS OF REALIZATION OF PROFILE

TRAINING OF SENIORS OF PRODUCTION TECHNOLOGIES

Summary: Article is devoted to the analysis of social and economic relationship in the state and their influences on realization of profile study of production technologies of pupils of the senior classes of general education prompt institutions. At a research mutually supplementing methods are used: studying, analysis and systematization psychology-pedagogical, methodical and social and economic literature, and also system and problem and search methods for the formulation of conclusions and the prospects of further scientific investigations. The author has allocated and has analyzed influence of several social and economic aspects on realization of profile study of seniors of production technologies in general education educational institutions.

He has offered according to the marked-out aspects: ways of improvement of the organization of educational process with use of educational and methodical opportunities of the educational district; use of material and educational and methodical providing other educational institutions and industrial and agro-industrial enterprises; approaches before formation of professional intentions and motivation at seniors to studying of production technologies; recommendations

about formation in them social and economic and technological competences of conditions of general education educational institutions, and also conclusions and the prospects of further scientific investigations.

Keywords: social and economic aspects, realization of profile study of seniors, production technologies.

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні взаємовідносини в Україні сформувалися під впливом політичних, соціальних та економічних перетворень, які відбувалися в державі, а також зовнішніх чинників, зокрема зарубіжної ідеології. Згідно до них в Конституції України визначено право громадян на приватну власність і підприємницьку діяльність, а Цивільний кодекс підтвердив законність приватної власності, приватного підприємництва й регулює відповідні правові відносини. Зміна соціально-економічних взаємовідносин в Україні сприяла розвитку ринкових стосунків, переходу до суспільства з відкритою підприємницькою ініціативою та зміні мети й характеру праці. Вона з обов'язку громадян перетворилася на право, легалізовано статус безробітного. У процесі формування соціально-економічних взаємовідносин визначився ряд позитивних тенденцій, зокрема, демократизація суспільства, виникнення ринкової інфраструктури, ліквідація товарного дефіциту, значне розширення діапазону форм зайнятості, а також негативних соціально-економічних нерівностей, значна відмінність у рівні життя населення, розшарування суспільства на багатих і бідних, скорочення і реструктуризація ринку праці, спад виробництва, зростання безробіття тощо [6, с. 74-76]. Молоді фахівці при високому освітньому цензі часто мають незначні можливості для реалізації на практиці одержаних знань. Низька конкурентна спроможність на ринку праці робить їх незахищеною категорією населення. Найчастіше це обумовлено недостатньою якістю професійної підготовки та кваліфікації молодих фахівців, не відповідністю одержаної професії ринковому попиту, не готовністю до трудової діяльності тощо [9, с. 89]. Зазначені зміни у

соціально-економічних взаємовідносинах суттєво підвищили вимоги до підготовки учнів загальноосвітніх навчальних закладів до майбутньої трудової діяльності. Відповідно до вищезазначеного МОН України розробило ряд нормативних документів щодо профільного технологічного навчання учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів, де пропонується для вивчення старшокласниками система профілів переважно декоративно-прикладного характеру, які не відповідають потребам ринку праці у регіоні та перспективам розвитку держави [1; 4; 7 та ін.]. Науковці та педагоги-практики ведуть пошуки прогресивних технологій профільного технологічного навчання, розробляють і впроваджують нові профілі технологічного спрямування тощо. Практичний досвід доводить, що ефективність профільного технологічного навчання у значній мірі залежить не лише від використання тих чи інших методів, форм та засобів навчання, але й від врахування змін, які відбулися у соціально-економічних взаємовідносинах, тому все гостріше постає проблема пошуку шляхів удосконалення профільного технологічного навчання учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів з урахуванням змін у соціально-економічних взаємовідносинах

Аналіз актуальних досліджень. Проблемі профільного та професійного навчання учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів присвячено чимало уваги, зокрема її досліджували Н. Боринець, Д. Кільдеров, О. Коберник, М. Корець, В. Кремень, П. Лернер, В. Овечкін, І. Сасова, Л. Серебреніков, В. Сидоренко, В. Симоненко, В. Стешенко, Г. Терещук, В. Титаренко, І. Фрумін, А. Цина та ін. Науковці звертали увагу на необхідність підвищення ролі трудового та технологічного навчання учнів з ознайомлення із загальними науковими основами виробництва, для того щоб після закінчення школи випускники могли вільно орієнтуватись у всій системі виробництва й швидко адаптуватись до змін, які в ньому відбуваються. У змісті технологічної освіти старшокласників пропонували більше уваги приділяти формуванню таких компетенцій, як підприємливість, діловитість, професійна мобільність, ініціатива,

креативність мислення, а також посилення економічної освіти. Одночасно зазначалась важлива роль профільного технологічного навчання у підготовці старшокласників до вибору напряму майбутнього професійного навчання та трудової діяльності, а також його недостатня відповідність сучасним соціально-економічним вимогам. Зокрема І. Фрумін вважає, що «...потенційно найважливіший ресурс соціально-економічного розвитку створюється (може створюватися) в системі освіти» [11, с. 32].

В. Сидоренко звертає увагу на «...розрив між нагальними потребами суспільства в трудовій підготовці школярів та розумінням його суті ...між об'єктивними вимогами часу і загальним рівнем технічної освіченості ... молодого покоління...» [8, с. 5]. У зв'язку із вищезазначеним автор пропонував «...у професійну підготовку школярів ...закладати новий зміст, методику навчання й виховання. Оптимально використовувати існуючу матеріальну базу загальноосвітніх навчальних закладів, щоб навчальний процес міг формувати активну, творчу людину готову працювати в змінних виробничих умовах. Здатну вдосконалювати технології виробничих процесів тощо» [12, с. 21]. На думку О. Коберника «Профільна технологічна підготовка створює оптимальні умови розвитку особистості кожного учня шляхом залучення до різних видів трудової діяльності, які відповідають ...соціально-економічним ...особливостям; забезпечення належного рівня загальної трудової підготовки з урахуванням особливостей праці в умовах різних форм власності й конкуренції на ринку праці...» [3, с. 3]. Незважаючи на вагомні результати досліджень науковців, педагогів-практиків щодо теоретичного обґрунтування, методичного забезпечення та практичної реалізації профільного технологічного навчання поза увагою дослідників залишилась важлива проблема його реалізації з урахуванням змін у соціально-економічних взаємовідносинах [3; 8; 10; 11; 12 та ін.]. Ми зупинимось на дослідженні окремих аспектів проблеми реалізації профільного навчання технологій виробництва старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до змін у соціально-економічних взаємовідносинах, які ще не одержали належного розв'язання

у педагогічній науці та практиці й сприятимуть формуванню реальної сили, що зможе здійснити значний вклад у розвиток держави.

Мета статті – пошук шляхів реалізації профільного навчання технологій виробництва учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до змін у соціально-економічних взаємовідносинах, які ще не одержали належного розв’язання у педагогічній науці та практиці.

Методи дослідження. У дослідженні використано взаємно доповнювані методи – це вивчення, аналіз і систематизація соціально-економічної, психолого-педагогічної та методичної літератури, системний і проблемно-пошуковий методи для вдосконалення шляхів реалізації профільного навчання технологій виробництва учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до змін у соціально-економічних взаємовідносинах та формулювання висновків й перспектив подальших наукових розвідок.

Виклад основного матеріалу. Проблема реалізації профільного навчання технологій виробництва учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до змін у соціально-економічних взаємовідносинах має ряд аспектів, зокрема:

- створення гнучкої системи профілів, яка відповідає соціально-економічним потребам регіону та держави;
- включення старшокласників у соціальну і виробничу структуру регіону й держави після закінчення школи;
- вибір технологічного профілю навчання та майбутньої професії з урахуванням тенденцій розвитку виробничих сил;
- кооперація із закладами освіти та промисловими й агропромисловими підприємствами для матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення навчального процесу тощо.

У нашому дослідженні керуватимемось положенням про те, що ефективність реалізації профільного навчання технологій виробництва учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до змін у соціально-економічних взаємовідносинах підвищиться, якщо:

- організацію навчального процесу спрямовати на використання гнучкої системи профілів із врахуванням об’єктивних (розвиток

виробництва та виробничих відносин тощо) і суб'єктивних (мотивація, професійні наміри тощо) чинників;

– матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення

навчального процесу здійснюватиметься із використанням навчального та методичного потенціалу освітнього округу [5, с. 193-194], а також

промислових та агропромислових підприємств;

– компетентність з основ технологій виробництва та соціально-

економічних взаємовідносин формуватиметься із врахуванням точки зору

особистості, а також вимог підприємств, держави, національної та світової економіки тощо;

– формування мотивації та професійних намірів пов'язуватиметься з

технологіями виробництва, які використовуються у регіоні й державі та потребами ринку праці.

Організація профільного навчання учнів старших класів

загальноосвітніх навчальних закладів вимагає вивчення їхніх реальних

потреб, здібностей і можливостей та створення на його основі гнучкої

системи профілів. Вона повинна враховувати вимоги ринку праці, який

досить нестабільний та значну різницю між його попитом та пропозицією,

що актуалізує питання вирішення невідповідності між професійним

самовизначенням старшокласників та наявними потребами суспільства.

Важлива роль у подоланні даної невідповідності належить загальноосвітнім

навчальним закладам, які у процесі профільного навчання готують

старшокласників до самостійної побудови освітньої траєкторії, зокрема

навчання в інших навчальних закладах, трудової діяльності, а також

навчання протягом всього життя. Реалізація профільного навчання

старшокласників технологій виробництва вимагає створення такої системи

навчання, яка б враховувала їхнє різноманіття і внутрішню складність. Різні

групи старшокласників оволодівають різними технологіями виробництва,

зокрема, це хлопці і дівчата, які переважно рухаються по-різних освітніх

траєкторіях, які залежать від соціального становища, що вимагає належного

соціального і освітнього проектування. Інтегрувати, взаємно пов'язати

освітні траєкторії старшокласників має практично орієнтоване навчання, яке

відповідає вимогам ринкових відносин. Для цього необхідно створити для учнів широкі можливості щоб вони проявили себе у практичній діяльності, де будуть застосовуватись їхні теоретичні знання та уміння проектувати, конструювати, моделювати, програмувати тощо.

Важливою проблемою реалізації профільного навчання технологій виробництва старшокласників є забезпечення можливості використання другого шансу, якщо вони невдало вибрали профіль навчання. У цьому випадку можна втратити орієнтацію в пошуках своєї професійної кар'єри та трудової діяльності, яка пов'язана з ризиками при виборі конкретної технології виробництва, тому деякі старшокласники потребують другого шансу в зв'язку з тим, що її вибір завжди ризикований. У випадку невдалого вибору старшокласники потрапляють у ситуацію, яку не слід розглядати як абсолютно негативну. Адже старшокласники, які помилилися можуть у майбутньому використати негативний досвід для реалізації своїх професійних намірів [11, с. 38]. Реалізацію розробленої системи профілів з технологій виробництва пропонуємо здійснювати у кооперації із навчальними закладами освітнього округу, а також промисловими та агропромисловими підприємствами.

Навчально-методичне забезпечення профільного навчання старшокласників технологій виробництва потребує значних ресурсів, зокрема різноманітного технологічного обладнання та відповідної підготовки вчителів технологій без яких навчальний процес не ефективний. Тому його необхідно забезпечити верстатами, механізмами тощо, на яких старшокласники будуть опановувати обраний профіль. Для цього необхідно використати матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення навчально-виробничих комбінатів, професійно-технічних, середніх спеціальних, вищих закладів освіти та інших навчальних закладів освітнього округу. Знайти можливість скористатись технологічним обладнанням виробничих підприємств, які працюють в сфері інформаційних технологій, комунікацій, промислового виробництва інноваційного характеру, надають послуги з ремонту побутової техніки, транспорту, а також підприємств

агропромислового виробництва тощо. На таких підприємствах навчальний процес та професійні проби старшокласників здійснюються найефективніше, оскільки вони забезпечують включення у справжній промисловий процес з його сучасним обладнанням, устаткуванням, виробничими планами, передовими формами і методами організації праці. Запропонований підхід до навчально-методичного забезпечення навчального процесу «...дасть змогу учням ще в школі бачити наші проблеми та шляхи розв'язання, а разом з тим і можливе місце де можна застосувати свій розум і сили на користь України» [12, с. 22].

У процесі реалізації профільного навчання старшокласників технологій виробництва необхідно створити організаційно-педагогічні умови, які сприятимуть оволодінню старшокласниками основними технологічними та соціально-економічними компетенціями, які є основою якісної продуктивної діяльності фахівця будь-якої спеціальності в умовах сучасного інноваційного виробництва. Вони є важливим результатом профільного навчання й готуватимуть їх до трудової діяльності в сучасних соціально-економічних умовах. Старшокласники повинні розуміти особливе значення власних компетенцій, адже сучасні соціально-економічні взаємовідносини заперечують рівність в економічній сфері – той, хто володіє кращими компетенціями, чи це стосується розумових здібностей, або професійної майстерності, має право розраховувати на кращі умови життя. Особливого значення набувають ті компетенції, які раніше не були затребувані, зокрема, підприємливість та інші прояви ділових якостей старшокласників тощо. Необхідно формувати у старшокласників компетенції, які зорієнтовані на сучасні та майбутні потреби виробництва та ринку праці із врахуванням їхньої власної позиції й готовності брати активну участь у суспільних процесах. У старшокласників має формуватись і розвиватись цілісна система універсальних знань, умінь, навичок, а також досвід самостійної діяльності й особистої відповідальності у сферах соціально-економічної практики. Найважливішим завданням сучасної школи є актуалізація тих компетенцій, які дозволяють старшокласникам

знаходити варіанти вирішення різноманітних проблем у виробництві та суспільстві, яке динамічно розвивається. Для системи профільного навчання старшокласників технологій виробництва ключовим завданням є не тільки забезпечення їхньої готовності до вибору майбутньої професійної діяльності, а також завдання з формування компетенцій, необхідних для виходу на ринок праці. Старшокласники повинні мати компетенції необхідні для обґрунтованого вибору виду діяльності, ресурсів, способів досягнення запланованих результатів, прийняття рішень, визначати свої дефіцити, планувати, набувати нового досвіду і аналізувати його, перетворювати на власний ресурс. Ці завдання вирішують в процесі навчання під час якого старшокласники набувають умінь компетентно діяти на ринку праці; опановують технологію проектування професійної діяльності, навчаються навикам збору, обробки і оцінки інформації, вивчають основи споживчих знань тощо. Все це необхідно знати і уміти сучасній молодій людині, щоб бути упевненою в собі й успішно адаптуватися в дорослому житті.

Відповідно до пріоритетних напрямків розвитку економіки, а також вимог ринку праці, необхідно формувати мотивацію та професійні наміри старшокласників до трудової діяльності, пов'язаної з технологіями виробництва, які використовуються у регіоні, державі та світі. Важливість цього аспекту проблеми пов'язана з використанням енергетики мотивації та професійних намірів, а також успіхів старшокласників на попередніх етапах навчання. Якщо у старшокласників немає мотивації та професійних намірів на вивчення технологій виробництва, то ефективність такого навчання низька. У зв'язку з цим «...неухильно розширюються завдання та функції профорієнтації, які передбачають реалізацію соціально-економічної ...функції... яка повинна бути не тільки засобом залучення старшокласників до певного виду трудової діяльності, але й чинником їхнього всебічного розвитку та формування суспільно важливих рис» [13, с. 151]. Зміст і форми профільного навчання старшокласників технологій виробництва містять значні потенційні можливості для формування мотивації та

професійних намірів, які необхідно оптимально використовувати, формувати у діяльності та свідомості учнів нерозривний зв'язок їхніх інтересів та суспільства, щоб вони пізнали радість творчості на користь суспільства. Такий підхід сприятиме розвитку їхніх індивідуальних творчих здібностей, які після закінчення навчального закладу зможуть застосовувати у практичній діяльності. У даному контексті необхідно підвищувати професійне самоусвідомлення старшокласників, відповідальність за свою працю, патріотичне ставлення до своєї держави, постановку професійної мети тощо. Необхідно врахувати вплив негативних та позитивних тенденцій на формування мотивації та професійних намірів старшокласників. Зокрема, повністю змінилися соціально санкціоновані мотиви й цінності трудової діяльності, зокрема, одержали легітимність приватний та індивідуальний інтереси, дотримання яких вважається гідним людини. Відродилася категорія індивідуального багатства та приватної власності, значно розширився реальний зміст благ, якими на законних підставах можуть володіти, користуватися і розпоряджатися окремі громадяни та їхні сім'ї. Важливе місце у суспільстві займають цінності і ціннісні орієнтації матеріального порядку – такі, як матеріальне благополуччя, стабільний заробіток, власність, багатство, престижна робота тощо. Відповідно до вищезазначеного, пропонуємо формування мотивації та професійних намірів старшокласників спрямувати на:

- поєднання особистих інтересів з інтересами суспільства, держави та інших людей й уникнення таких крайнощів, як колективізм й індивідуалізм;
- формування здатності до швидкої соціальної адаптації при професійній перекваліфікації, а також активності й наполегливості в досягненні, як суспільного прогресу, так і особистого успіху;
- усвідомлення того, що всім гарантовані рівні можливості, а життєвий успіх залежить від особистої ініціативи, самостійності, здатності до новаторства і творчої праці.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Запропоновані нами напрямки реалізації профільного навчання

старшокласників технологій виробництва відповідно до змін у соціально-економічних взаємовідносинах сприятимуть:

- наближенню профільного навчання технологій виробництва до формування готовності старшокласників до трудової діяльності, як потенціалу майбутнього розвитку нашої держави;
- формуванню наукового підходу до обґрунтованої реалізації профільного навчання старшокласників технологій виробництва та активізації педагогічної думки щодо удосконалення процесів їхньої соціалізації,

Ми розглянули окремі аспекти реалізації профільного навчання старшокласників технологій виробництва відповідно до змін у соціально-економічних взаємовідносинах. Подальшу роботу в цьому напрямі бажано спрямувати на:

- формування у державі гнучкої системи профілів відповідно до особливостей її регіонів з навчання старшокласників технологій виробництва та їхньої реалізації у кооперації із закладами освіти та підприємств;
- узгодження змісту профільного навчання, який відповідатиме сучасним та перспективним регіональним та загальнодержавним соціально-економічними потребам промисловості, агропромислового виробництва, бізнесу, науки тощо;
- оптимальне залучення суб'єктів підприємницької діяльності до створення повноцінної системи матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення профільного навчання старшокласників технологій виробництва.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. [Текст] Затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 1392. від 23. 11 2011 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>
2. Єрещенко П. Відновлення соціально-економічного розвитку – пріоритет номер один у світі та в Україні [Текст] / П. Єрещенко, А. Арсеєнко // Економіка України. – 2012. – № 1. – С. 36-50.

3. Коберник О. М. Теорія і методика профільного технологічного навчання учнів в старшій школі: навчальний посібник. [Текст] / О. М. Коберник, А. І. Терещук. – Умань: ФОП Жовтий, 2013. – 365 с.
4. Концепція профільного навчання в старшій школі. [Текст] Наказ МОН України № 1456 від 21. 10. 2013 // Трудова підготовка в сучасній школі. – 2013. – № 10. – С. 2–10.
5. Методичні рекомендації щодо складання регіональних планів створення освітніх округів та модернізації мережі професійно-технічних, загальноосвітніх навчальних закладів у тому числі шкіл-інтернатів. [Текст] Розпорядження КМУ від 05 вересня 2012 р. – № 675-р. // Офіційний вісник України, 2012. – № 71. – С. 191 – 195.
6. Подлесна В. Г. Особливості сучасної соціально-економічної кризи та основні орієнтири її подолання [Текст] / В. Г.Подлесна // Економіка України. – 2015. – № 6. – С. 74 – 81.
7. Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається. [Текст] Наказ МОІН, Міністерства праці, Міністерства у справах молоді і спорту України № 159/30/1526 від 2. 06. 1995 // Книга вчителя трудового навчання: довідково-методичне видання / [упоряд. С. М. Дятленко] / [вид. 2-ге, доповн.] – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – С. 158–163.
8. Сидоренко В. К. Вплив соціально-економічних процесів у суспільстві на визначення підходів до трудового навчання школярів [Текст] / В. К. Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. – № 7-8. – С. 3-8.
9. Торжевський М. В. Проблеми безробіття молоді та напрями їх вирішення. [Текст] / М. В. Торжевський // Економіка України. – 2014. – № 1. – С. 87-96.
10. Технології. 10-11 класи. Навчальна програма. Рівень стандарту, академічний рівень. Варіативні модулі. [Текст] – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 140 с.
11. Фрумін І. Д. Социально-экономическое развитие и следующее поколение: пять переходов [Текст] / И. Д. Фрумін // «Педагогика развития: юношеский возраст – вершина детства и/или начало взрослости» –

Материалы 13-й научно-практической конференции. – Красноярск: ИЦ
Инт-та естеств. и гуманитар. наук, 2007. – С. 30-42.

12. Чубар В. В. Авторське бачення шляхів реалізації освітньої галузі
«Технології» [Текст] / Василь Чубар, Вікторія Чубар // Трудова підготовка в
зкладах освіти. – 2004. – № 2. – С. 21–23.

13. Чубар В. В. Орієнтація старшокласників на робітничі професії в
процесі профільного навчання технологій виробництва [Текст] / Василь
Чубар // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у
підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. –
Вип. 19. / Ред. кол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ–Вінниця: ДОВ
«Вінниця», 2008. – С. 149-153.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Чубар Василь Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та
безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: профільне навчання технологій виробництва
старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів.